

Nowe stanowisko koszatki *Dryomys nitedula* w Tatrzańskim Parku Narodowym

A new occurrence site of the forest dormouse *Dryomys nitedula* in the Tatra National Park

AGNIESZKA WAŻNA¹, ALEKSANDRA KARALUS², NIKODEM MAZUR², ADAM RUSEK², WERONIKA SZADZIŃSKA², BARBARA WOJTCZAK², AGNIESZKA ZAWADZKA², DARIUSZ ŁUPICKI³

¹ Katedra Zoologii, Uniwersytet Zielonogórski
65–516 Zielona Góra, ul. Szafrana 1
e-mail: a.wazna@wnb.uz.zgora.pl

² Studenckie Koło Naukowe Zoologów i Ekologów
Instytut Biologii, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
51–631 Wrocław, ul. Kozuchowska 5B

³ Muzeum Przyrodnicze, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
51–630 Wrocław, ul. Chełmońskiego 38D
e-mail: dariusz.lupicki@up.wroc.pl

Słowa kluczowe: koszatka, *Dryomys nitedula*, Tatrzański Park Narodowy.

Występowanie koszatki *Dryomys nitedula* w Tatrzańskim Parku Narodowym jest słabo poznane. Od ponad 45 lat nie było informacji o obserwacji tego gatunku w tym rejonie. Dnia 29 lipca 2011 roku jeden osobnik koszatki został odłowiony w żywołowną pułapkę typu Sherman w obrębie ochronnym Zazadnia (Tatry Wschodnie). Koszatkę stwierdzono na wysokości 910 m n.p.m. w lesie świerkowo-jodłowym.

Przez Polskę przebiega północno-zachodnia granica występowania koszatki *Dryomys nitedula* (Pallas, 1778) w Europie (Pucek, Raczynski 1983; Kowalski, Pucek 1984; Kryštufek 1999). Gryzoń ten (ryc. 1) uważany jest za stały element fauny Polski, jednakże w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt* ma status gatunku bliski zagrożeniu – VU (Pucek 1992, 2001). Na liście IUCN jest obecnie gatunkiem mniejszej troski – LC (Batsaikhan i in. 2008). Rozmieszczenie geograficzne populacji koszatki jest szerokie i obejmuje duże obszary centralnej i południowej Europy oraz południową Azję od Turcji po Mongolię. Najwyżej położone stanowiska

odnotowano na wysokości 2300 m n.p.m. (Kryštufek 1999).

Wydaje się, że rozmieszczenie i szacowana liczebność koszatki w Polsce wymagają uzupełnień. Niewiele pojawia się doniesień o nowych stanowiskach tego gatunku (Białas i in. 1982; Profus, Tomek 1994; Kosior 1996; Mysłajek, Nowak 2003). Dane zawarte w większości opracowań dotyczących występowania koszatki są już nieaktualne.

Z Tatr w XX wieku koszatkę podawał Pucek (1983) z Hali Pisanej (1956) i Hali Gąsienicowej (1953–1955). Na Hali Gąsienicowej notował ją także Kowalski (1962).

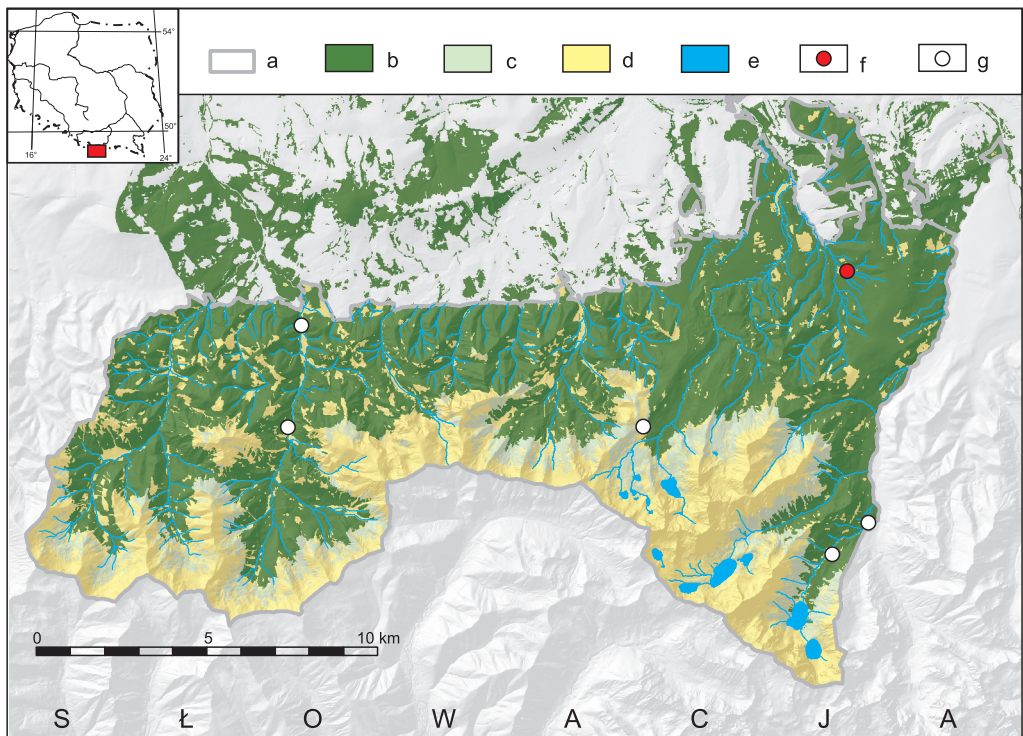
Podobiński (1965) wymienia stanowiska koszatki z okolic Wanty i Włosienicy w Dolinie Rybiego Potoku, a także z okolicy Bramy Kantaka w Dolinie Kościeliskiej (ryc. 2). Wszystkie późniejsze opracowania fauny Tatr, podając koszatkę, cytują powyższych autorów (Pucek 1992, 2001; Profus 1996; Ważna i in. 2008).

Interesujące wydaje się zatem potwierdzenie obecności tego gatunku w polskich Tatrach po ponad 45 latach od ostatnich notowań. Koszatkę udało się odłowić 29 lipca 2011 roku w żywo-

Ryc. 1. Koszatka *Dryomys nitedula* w lesie w okolicy Zazadniej (1.08.2011 r., fot. D. Łupicki)

Fig. 1. Forest dormouse *Dryomys nitedula* in the forest near Zazadnia (1 August, 2011; photo by D. Łupicki)

Ryc. 2. Rozmieszczenie stanowisk koszatki *Dryomys nitedula* w Tatrzańskim Parku Narodowym: a – granice parku narodowego, b – lasy, c – kosodrzewina, d – polany, hale, skały, e – potoki górskie i zbiorniki wodne, f – aktualne stwierdzenie, g – miejsca wcześniejszych stwierdzeń

Fig. 2. Distribution of the forest dormouse *Dryomys nitedula* sites in Tatra National Park: a – national park borders, b – forests, c – *Pinus mugo* thickets, d – glades, alpine meadows, rocks, e – mountain streams and water bodies, f – currently confirmed occurrence site, g – previously confirmed occurrence sites

łowną pułapkę Shermana w lesie świerkowo-jodłowym, w pobliżu leśniczówki Zazadnia (Tatry Wschodnie; 49°17'18"N, 20°05'11"E). Obszar, na którym stwierdzono gryzonia, jest położony na wysokości 910 m n.p.m. w piętrze regla dolnego. Koszatka, mimo bardzo deszczowego lipca (24 dni deszczowe – źródło: NOAA Satellite and Information Service dla stacji Zakopane), była w dobrej formie i została wypuszczona w miejscu odłowu. Omawiany gatunek niezbyt chętnie wchodzi do naziemnych pułapek żywo-

łownych. Tym zapewne można tłumaczyć brak stwierdzeń kosztaki podczas odłowów prowadzonych w poprzednich sezonach na badanej powierzchni próbnej. Może to też świadczyć o bardzo nielicznym występowaniu tego gatunku w Tatrach.

Podziękowania

Za pomoc w odłowach pragniemy podziękować Panu Zbigniewowi Mierczakowi (TPN).

PIŚMIENNICTWO

- Batsaikhan N., Kryštufek B., Amori G., Yigit N. 2008. *Dryomys nitedula*. W: IUCN 2011. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2011.2. [www.iucnredlist.org]; dostęp: 11.06.2012 r.
- Białas I., Chętnicki W., Kupryjanowicz J. 1982. Pilchowate (Gliridae) w Puszczy Knyszyńskiej. *Prz. Zool.* 26 (3–4): 465–469.
- Kosior A. 1996. Nowe stanowisko kosztaki *Dryomys nitedula* na Dolnym Śląsku. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 52 (4): 107–110.
- Kowalski K. 1962. Ssaki. W: Szafer W. (red.). Tatrzański Park Narodowy. Zakł. Ochr. Przyr. PAN, Kraków 21: 365–388.
- Kowalski K., Pucek Z. 1984. Popielcowate (pilchowate) – Gliridae. W: Pucek Z. (red.). Klucz do oznaczania ssaków Polski. PWN, Warszawa: 224–237.
- Kryštufek B. 1999. *Dryomys nitedula* (Pallas, 1778). W: Mitchell-Jones A.J., Amori G., Bogdanowicz W., Kryštufek B., Reijnders P.J.H., Spitzenberger F., Stubbe M., Thissen J.B.M., Vohralík V., Zima J. The Atlas of European Mammals. Academic Press, London: 300–301.
- Mysłajek R.W., Nowak S. 2003. Stanowiska kosztaki i orzesznicy w Parku Krajobrazowym Beskidu Śląskiego. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 59 (2): 145–147.
- Podobiński L. 1965. Zwierzęta Tatrzańskiego Parku Narodowego w 1964 i wiosną 1965 roku. *Wierchy* 34: 273–280.
- Profus P. 1996. Ssaki. W: Mirek Z. (red.). Przyroda Tatrzańskiego Parku Narodowego. Tatry i Podtatrze. TPN, Kraków–Zakopane: 434–454.
- Profus P., Tomek Z. 1994. Ssaki. W: Wilgat T. (red.). Roztoczański Park Narodowy. Oficyna Wyd. Ostoja, Kraków.
- Pucek Z. 1983. *Dryomys nitedula* (Pallas, 1779). W: Pucek, Z., Raczynski J. (red.). Atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce. PWN, Warszawa: 134–135.
- Pucek Z. 1992. Koszatka. W: Głowaciński Z. (red.). Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa: 62–67.
- Pucek Z. 2001 Koszatka. W: Głowaciński Z. (red.). Polska czerwona księga zwierząt. Kęgocze. PWRiL, Warszawa: 77–78.
- Ważna A., Cichocki J., Cichocki W., Chętnicki W. 2008. Teriofauna Zakopanego – stan poznania i zagrożenia. W: Indykiewicz P., Jerzak L., Barczak T. (red.). Fauna miast, Ochronić różnorodność biotyczną w miastach. SAR „Pomorze”, Bydgoszcz: 178–195.

SUMMARY

Chrońmy Przyrodę Ojczystą 68 (3): 238–240, 2012

Ważna A., Karalus A., Mazur N., Rusek A., Szadzińska W., Wojtczak B., Zawadzka A., Łupicki D.
A new occurrence site of the forest dormouse *Dryomys nitedula* in the Tatra National Park

The forest dormouse *Dryomys nitedula* is rarely observed in the Polish Tatra Mountains. One individual was caught in a Sherman live trap on 29th July 2011. The forest dormouse has been found in spruce-silver fir forest near the glade Zazadnia (the Eastern Tatras) (49°17'18"N, 20°05'11"E) in the lower parts of the Tatras. This is the first finding of this species in Tatra National Park in over 45 years.